

Список використаних джерел:

1. Старко О. Злочини проти життя та здоров'я особи: кількісно-якісні показники за 2013–2019 рр. *Історико-правовий часопис*. 2020.
2. Бесчастний В. Криміналогічний аналіз стану злочинності в Україні. *Підприємство, господарство і право Кримінологія*. 2017. № 1.
3. Шум С.С. Стан насильницької злочинності в Україні. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 116–124.
4. Особливості збирання у досудовому провадженні біологічних слідів людини / Я. В. Фурман, В. В. Юсупов, Л. Т. Котляренко, Р. С. Дмитрук. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2016.
5. Про судову експертизу. Закон України. *Голос України офіційне видання* від 21.04.1994.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Голос України офіційне видання* від 19.05.2012. № 90–91.
7. Науково-практичний коментар нового Кримінального процесуального кодексу України. Харків / А. Гетьман та ін. : Право, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Національна академія правових наук України, 2012. 681 с.
8. Про внесення змін до Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах. Наказ Міністерство Юстиції України від 07. -9.2015. № 1659/5. Законодавство України. 2019.
9. Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 17.07.2017 № 591. Верховна Рада України. 2019.

УДК 343.102:343.132

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.6.32>

САКОВСЬКИЙ А.А., МИРОВСЬКА А.В.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

PROBLEMATIC ISSUES OF LEGAL REGULATION OF SECRET INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS

На підставі сучасних тенденцій розвитку та удосконалення методів і способів боротьби зі злочинністю, завдяки стрімкому науковому та технічному прогресу упродовж останніх років спостерігається виокремлення одного із найбільш ефективних інструментів розкриття та розслідування кримінальних правопорушень – інституту негласних слідчих (розшукових) дій, фундаментом якого виступає налагоджена процедура проведення та організації діяльності уповноважених на це суб'єктів.

У статті досліджено проблеми правового врегулювання процесуального та організаційного забезпечення порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій у контексті забезпечення прав і свобод людини. Здійснено аналіз чинного законодавства та літературних джерел із метою актуалізації проблем правового регулювання негласних слідчих (розшукових) дій.

У межах дослідження визначена сутність негласних слідчих (розшукових) дій; з'ясовані особливості їх проведення, зміст яких полягає в тому, що відомо-

© САКОВСЬКИЙ А.А. – доктор юридичних наук, доцент, директор навчально-наукового інституту № 2 (Національна академія внутрішніх справ)

© МИРОВСЬКА А.В. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та судової медицини (Національна академія внутрішніх справ)

сті з приводу фактів та методів реалізації негласних слідчих (розшукових) дій не можуть бути розголошені. Встановлено, що негласні слідчі (розшукові) дії реалізуються тільки в разі крайньої необхідності, якщо відомості про кримінальне правопорушення та особу, яка його скоїла, отримати в інший спосіб неможливо. Тому саме законодавчі акти у сфері процесуального та організаційного забезпечення порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій є важливим елементом механізму дотримання прав і свобод людини та громадянина під час їх проведення.

Доведено, що будь-яка неврегульованість, наявність законодавчих прогалин, різне трактування однієї і тієї ж процедури проведення та використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій приводять до визнання здобутої інформації як отриманої внаслідок істотного порушення прав і свобод людини та можуть не визнаватися судом як докази.

Ключові слова: *негласні слідчі (розшукові) дії, оперативний підрозділ, кримінальні правопорушення, досудове розслідування.*

Based on current trends in the development and improvement of methods and ways to combat crime, thanks to rapid scientific and technological progress in recent years, there is one of the most effective tools for detecting and investigating criminal offenses – the institution of secret investigative (search) actions, the procedure for conducting and organizing the activities of authorized entities.

The article examines the problems of legal regulation of procedural and organizational support of the procedure for conducting secret investigative (search) actions in the context of ensuring human rights and freedoms. An analysis of current legislation and literature sources, in order to update the problems of legal regulation of secret investigative (search) actions.

The study identified the essence of secret investigative (search) actions; the peculiarities of their conduct are clarified, the content of which is that information about the facts and methods of secret investigative (search) actions cannot be disclosed. It is established that secret investigative (search) actions are carried out only in case of extreme necessity, if it is impossible to obtain information about the criminal offense and the person who committed it in another way. Therefore, legislative acts in the field of procedural and organizational support of the procedure for conducting secret investigative (search) actions are an important element of the mechanism of observance of human and civil rights and freedoms during their conduct.

It is proved that any inconsistency, the presence of legislative gaps, different interpretations of the same procedure for conducting and using the results of secret investigative (search) actions lead to the recognition of information obtained as a result of significant violations of human rights and freedoms and may not be recognized by court, as evidence.

Key words: *secret investigative (search) actions, operational unit, criminal offenses, pre-trial investigation.*

Вступ. Законодавча регламентація порядку проведення негласних слідчих (розшукових) дій, наявність механізмів контролю за їх провадженням, поєднання в системі досудового розслідування гласних і негласних методів здобуття інформації про підготовку або вчинення злочину за одночасного посилення конституційних гарантій прав і свобод особи стає ефективним інструментом протидії злочинності

Негласні слідчі (розшукові) дії мають особливий статус у системі засобів доказування в кримінальному провадженні. В Україні інститут негласних слідчих (розшукових) дій з'явився після прийняття у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України (КПК). Тому належна організація проведення оперативними підрозділами у кримінальному провадженні негласних слідчих (розшукових) дій потребує постійного вдосконалення для підвищення ефективності виконання завдань щодо розслідування злочинів з одночасним захистом особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень.

Як свідчить проведений аналіз, значна глибина правової регламентації, установлені КПК України, наявність нормативних актів, що деталізують процедуру здійснення негласних слідчих

(розшукових) дій, не запобігли виникненню окремих проблем під час практичного їх застосування і потребують додаткового вивчення та уточнення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження законодавчого підходу до проведення оперативно-розшукового документування в Україні, адже оперативно-розшукова діяльність правоохоронних органів безпосередньо стосується найважливіших прав, свобод і законних інтересів учасників суспільних відносин. У процесі діяльності цих органів завжди постає небезпека їх порушення та невизнання судом отриманої інформації як доказів. Така особливість негласних слідчих (розшукових) дій та новизна вказаного інституту зумовлюють важливість та необхідність дослідження правового регулювання їх проведення, виявлення способів підвищення та удосконалення ефективного використання через закріплення окремих положень нормативними актами.

Результати дослідження. Прийняття у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України зумовило запровадження можливості таємного одержання інформації, необхідної для встановлення фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження, шляхом проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД). Законодавчі новації торкнулися не лише запровадження у кримінальний процес можливостей використання негласних методів одержання інформації, а й повноважень слідчого, прокурора, оперативних підрозділів, особливостей їх процесуального статусу та правових відносин між ними. Це створило особливе правове середовище оперативно-розшукового документування.

Урахування зазначених обставин є необхідною умовою дослідження законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють організацію оперативно-розшукового документування як інструмента виконання завдань кримінального провадження, оскільки сьогодні цей інструмент може застосовуватися слідчим, прокурором лише у співпраці з оперативними підрозділами.

Інститут негласних слідчих (розшукових) дій у розслідуванні кримінальних правопорушень привернув увагу таких науковців, як: В.Д. Берназ, В.А. Колесник, О.В. Коваль, Д.Й. Никифорчук, Д.П. Письменний, М.А. Погорецький, В.М. Тертишник, М.Є. Шумило та інші.

Погляди вчених щодо правових основ зазначеної діяльності відрізняються. Так, О.В. Коваль зазначає, що нормативно-правове забезпечення здійснення негласних слідчих (розшукових) дій доцільно розглядати за традиційною трирівневою схемою, де до першого рівня нормативно-правового забезпечення здійснення негласних слідчих (розшукових) дій відносить Конституцію України як основний закон держави. До другого рівня відносить ратифіковані міжнародні договори та законодавчі акти України. І до третього рівня, який, на його думку, є головним документом, відносить Інструкцію «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», затверджену спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [1, с. 143–147].

М.В. Корнієнко зазначає, що нормативну базу організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій становлять джерела різної юридичної сили, тому їх можна класифікувати за вісьмома рівнями, виходячи з основного та значущого для практики критерію їхньої юридичної сили. Зокрема, це: Конституція України та рішення Конституційного Суду України; джерела міжнародного права та рішення Європейського суду із прав людини; Кодифіковані (кодекси) нормативні акти та Закони України; Укази та розпорядження Президента України; Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України; відомчі та міжвідомчі акти органів виконавчої влади; Постанови Пленуму Верховного Суду України та Пленуму Верховного спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ [2, с. 301–303].

А.Р. Яровий взагалі систематизує нормативну базу організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій за дев'ятьма рівнями, це: Основний Закон – Конституція України, що гарантує людині та громадянину неухильне забезпечення державними органами (зокрема, правоохоронними) передбачених, гарантованих національним законодавством правових гарантій захисту їхніх прав і свобод; чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України в частині забезпечення прав і свобод людини й громадянина державними (правоохоронними) органами України; закони України та рішення Конституційного Суду України (як продовження Конституції України), що почасти врегульовують окремі питання процесуального забезпечення порядку проведення НСРД у їхньому взаємозв'язку з дотриманням прав, свобод людини і громадянина; кодифікаційні акти України, що упорядковують матеріальний і

процесуальний елемент норми права, покликаної урегулювати порядок організації проведення НСРД у їхньому взаємозв'язку з дотриманням прав і свобод людини та громадянина; укази Президента України, що визначають пріоритетні напрями реформування кримінальної юстиції України, зокрема і ті, що закріплюють повноваження (права та обов'язки) суб'єктів реалізації та контролю над проведенням НСРД; постанови Кабінету Міністрів України, що визначають порядок отримання дозволу суду на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання здобутої інформації; нормативно-правові акти міністерств і відомств (накази, вказівки, положення, розпорядження, інструкції), що упорядковують організаційну, управлінську, адміністративно-правову частини порядку проведення НСРД у їхньому взаємозв'язку з дотриманням прав і свобод людини та громадянина; практика Європейського суду із прав людини у здійсненні правосуддя, що стосується забезпечення прав і свобод людини та громадянина державними (правоохоронними) органами України під час проведення та здійснення контролю над реалізацією НСРД; рішення Верховного Суду, Вищих спеціалізованих судів (зокрема, Вищого антикорупційного суду) [3, с. 258].

Безумовно, основною законодавчою основою правового регулювання НСРД в Національній поліції України є Конституція України, Закони та інші нормативно-правові акти, які приймаються на основі Конституції України і мають відповідати їй та забезпечувати права і свободи громадян. Насамперед конституційно закріплені основи правового статусу людини і громадянина, зокрема у сфері кримінального судочинства. Першооснову правового статусу людини і громадянина становлять особисті права і свободи: право людини на життя (ст. 27), повагу до її гідності (ст. 28), свободу та особисту недоторканність (ст. 29), недоторканність житла (ст. 30), таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31), невтручання в особисте і сімейне життя (ст. 32), свободу пересування (ст. 33), свободу думки, слова, вільне вираження своїх думок і переконань (ст. 34), обізнаність про свої права та обов'язки (ст. 57), надання правової допомоги (ст. 59), одноразовий та індивідуальний характер юридичної відповідальності (ст. 60), презумпція невинуватості (ст. 62), право не давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів (ст. 63), захищеність прав і свобод людини і громадянина судом (ст. 55) тощо [4].

По-друге, на основі Конституції України розроблено принципи НСРД Національної поліції України, а саме: верховенство права; законність; дотримання прав і свобод людини. Ці конституційні принципи знайшли своє нормативне правове закріплення в інших законодавчих та нормативно-правових актах (КПК України, закони України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію», спільний наказ генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, служби безпеки України, адміністрації державної прикордонної служби України, міністерства фінансів України, міністерства юстиції України «Про затвердження інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні»).

По-третє, згідно з ч. 5 ст. 55 Конституції, «кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань», тобто норма статті вказує на правову можливість участі громадян у боротьбі зі злочинністю. Цю норму відображено в інших нормативно-правових актах із деталізацією відповідних положень (п. 13–15 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»; ст. 275 КПК України).

По-четверте, ч. 2 ст. 3 Конституції України чітко визначено, що «права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави». Таким чином, положення Конституції України мають найвище юридичне значення у правовому регулюванні негласної роботи та ОРД.

Не менш важливим нормативно-правовим актом, що встановлює порядок проведення НСРД, є Кримінальний процесуальний кодекс України, де згідно з п. 2 ст. 1 Кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України [5].

Підстави та порядок проведення НСРД визначено у главі 21 КПК «Негласні слідчі (розшукові) дії», яка включає §1 «Загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії», §2 «Втручання у приватне спілкування» та §3 «Інші види негласних слідчих (розшукових) дій».

За змістом ст. 246 вони переважно здійснюються у кримінальному провадженні щодо тяжких чи особливо тяжких злочинів. До таких НСРД належать аудіо, відеоконтроль особи (ст. 260

КПК), накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК), огляд та виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК), зняття інформації з електронних інформаційних систем в частині дій, що проводяться на підставі ухвали слідчого судді (ч. 1 ст. 264 КПК), а також обстеження публічно недоступних місць, житла та іншого володіння особи (ст. 267 КПК), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК), аудіоконтроль, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК), виконання спеціального завдання із розкриття злочинної діяльності організованої злочинної групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК). Відповідно, виняток становитимуть зняття інформації з електронних інформаційних систем (ч. 2 ст. 264 КПК), якщо доступ до інформаційних систем або їх частин не обмежується власником, володільцем, утримувачем або не пов'язаний з подоланням логічної системи захисту, а також установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК). Організація та проведення цих негласних слідчих (розшукових) дій може відбуватися з метою розслідування злочинів, відповідальність за які встановлена Кримінальним кодексом України, незалежно від ступеня тяжкості вчинених діянь. Отже, ч. 2 ст. 246 КПК України закріплює перелік статей кримінального процесуального закону, які визначають НСРД, що проводяться щодо тяжких, особливо тяжких злочинів, а НСРД, що можуть здійснюватися з метою розслідування злочинів, незалежно від ступеня їх тяжкості, ми визначаємо лише логічним шляхом. Крім того, законом України від 22.11.2018 № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [6] законодавець доповнює КПК статтею 40-1 (Дізнавач), який відповідно до ч. 3 цієї статті має право доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, установлених цим КПК, відповідним оперативним підрозділом. Статтею 300 КПК (слідчі (розшукові) дії під час досудового розслідування кримінальних проступків) дозволяє виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом, та негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені частиною другою статті 264 та статтею 268 КПК.

Як ми зазначали раніше, НСРД в основному здійснюються у кримінальному провадженні щодо тяжких чи особливо тяжких злочинів. Дізнавач наділений повноваженнями слідчого під час проведення дізнання, однак основною його функцією, згідно з частиною 1 статті 3 КПК, є здійснення досудового розслідування кримінальних проступків, які за класифікацією кримінальних правопорушень відповідно до ст. 12 Кримінального кодексу взагалі не відносяться до злочинів.

Також окремим документом, який регламентує порядок проведення НСРД, є «Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» [7]. Згідно з п. 1.2 розділу I цієї Інструкції правову основу проведення негласних слідчих (розшукових) дій, захисту інформації під час проведення цих слідчих дій становлять Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закони України «Про прокуратуру», «Про державну таємницю», «Про оперативно-розшукову діяльність», Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2003 № 1561-12 (далі – Порядок), Звід відомостей, що становлять державну таємницю (далі – ЗВДТ) (затверджений наказом Служби безпеки України від 12.08.2005 № 440 і зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17.08.2005 за № 902/11182), та інші нормативно-правові акти.

Аналізуючи зміст цієї Інструкції, слід зазначити, що в п. 1.11–1.14 розділу I здійснено перелік негласних (слідчих) розшукових дій, які уже прописані в КПК, та здійснено посилання на відповідні статті, що практично дублює частину нормативного акту.

Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 1 КПК, де порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України, ця Інструкція не може бути використана для доведення стороною обвинувачення допустимості доказів у суді. У ч. 2 ст. 1 законодавець визначає, що кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України та залишає поза увагою галузеві (відомчі) накази, інструкції, листи та інші нормативні приписи, що, на нашу думку, могли би становити частину КПК (навіть у розрізі глави 21), адже згідно з ч. 1 ст. 9 КПК України під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, цього Кодексу, міжнародних договорів,

згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства. Водночас ця Інструкція може бути використана захисником у кримінальному провадженні для доведення протиправної поведінки співробітника правоохоронного органу під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, який допускає порушення інструкцій свого керівництва [8].

Як бачимо, порядок проведення НСРД частково регулюється національним законодавством. Однак, як зауважив Ю. Мирошніченко, чинні законодавчі положення, які регламентують порядок проведення НСРД, є не досить інформативними щодо підстав проведення слідчих дій цього виду [9, с. 118], з чим ми цілком погоджуємося. Крім того, С.В. Єськов зазначає, що з огляду на назву, визначенню підстав прийняття рішень про проведення негласних слідчих (розшукових) дій має бути присвячена стаття 246 КПК України («Підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій»), проте ця норма дає відповіді на все, що завгодно, але ж не на головне питання. Зосередивши у статті 246 легальну дефініцію негласних слідчих (розшукових) дій, вимоги щодо термінів їх проведення та порядок продовження, суб'єктів, які приймають рішення про проведення вказаних дій, законодавець навів лише номінальне визначення резонів, якими б мали керуватися слідчий, прокурор або слідчий суддя під час прийняття відповідних рішень [10].

Висновки. Система правового регулювання організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій перебуває на етапі динамічного розвитку Підтримуючи позицію В. Шерудило, вважаємо, що вдосконалення правового регулювання забезпечення процесуального і організаційного порядку проведення НСРД та інших видів оперативно-розшукового документування у взаємозв'язку з дотриманням прав і свобод людини та громадянина необхідно здійснювати через вдосконалення процесуальної форми, щоб «чітко визначити підстави, умови, строки, послідовність і порядок дій учасників процесу, засоби реалізації ними своїх прав, свобод і обов'язків, а також режим документування процесуальної діяльності, які мають мінімізувати ризики проведення неправомірних слідчих (розшукових) дій і прийняття необґрунтованих рішень» [11, с. 60].

Жодна негласна слідча (розшукова) дія не може бути проведена за відсутності передбачених законом підстав, від наявності яких залежить законність та обґрунтованість рішення щодо провадження НСРД і, як наслідок, допустимість одержаних при цьому доказів.

Положенням КПК України визначено систему, підстави та порядок здійснення негласних слідчих (розшукових) дій, а детальна правова регламентація їх проведення забезпечується іншими нормативними актами окремих органів, які практично повторюють один одного. Тому проблематика правового регулювання проведення негласних слідчих (розшукових) дій нині потребує уточнення та удосконалення для підвищення гарантій дотримання конституційних прав і свобод людини і громадянина під час проведення кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Коваль О.В. Нормативно-правове забезпечення здійснення негласних слідчих (розшукових) дій. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. 2014. Т. 27 (66). № 2. С. 143–147.
2. Корнієнко М. Нормативно-правове регулювання негласних слідчих (розшукових) дій. *Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2015. № 1. С. 301–303.
3. Яровий А.Р. Правове регулювання проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. 2020. № 1. 330 с.
4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22 лист. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.
7. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : наказ ГПУ, МВСУ, СБУ, АДПСУ, МФУ, МЮУ від 16 листопа. 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.
8. Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування кримінальних проваджень <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>: Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Київської області.

URL: <https://kdkako.com.ua/osoblivosti-provedennya-neglasnih-slidchih-rozshukovih-diy-pid-chas-dosudovogo-rozsliduvannya>.

9. Мирошниченко Ю. Негласні слідчі (розшукові) дії: підстави проведення. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 117–121.

10. Єськов С.В. Підстави для втручання у приватне спілкування. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 1. С. 72–77.

11. Шерудило В. Процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 264 с.